

Slots- og Kulturstyrelsen
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V

Telefon +45 3395 4200
adk@kulturstyrelsen.dk
www.slks.dk

CVR 34072191

7. november 2016

Beslutning om ikke at frede Ringbo, Granvej 12-14, Gladsaxe Kommune

Afgørelse

Slots- og Kulturstyrelsen har besluttet ikke at frede institutionsbebyggelsen Ringbo (1963 af F. C. Lund og H. C. Hansen) med tilhørende grønt anlæg (af Georg Boye), Granvej 12-14, matr.nr. 5ds, Bagsværd i Gladsaxe Kommune.

Beslutningen er truffet efter § 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

Baggrund

Slots- og Kulturstyrelsen underrettede Københavns Kommune i brev af 5. april 2016 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet Ringbo til fredning. Samtidig igangsatte styrelsen en høring herom.

Slots- og Kulturstyrelsen har modtaget fire høringssvar hertil, hvoraf ét støtter en fredning, mens tre er imod en fredning:

Mail af 20. juli 2016 fra Danske Landskabsarkitekter, som tilslutter sig Det Særlige Bygningssyns indstilling af Ringbo til fredning. Foreningen skriver: *"Danske Landskabsarkitekter kan helt tilslutte sig ønsket om en fredning af institutionsbebyggelsen Ringbo og de begrundelser, som fremgår af høringsbrevet. I lighed med bygningskomplekset har haveanlægget bevaret sin oprindelige styrke og sit tidstypiske greb."*

De skriver endvidere: *"Med en fredning for øje vil det være rimeligt at foretage en registrering, og på baggrund af denne udarbejde en plejeplan, så nødvendig regulering og udskiftning kan foretages, uden at planterne mister deres opnåede værdi."*

Mail af 8. august 2016 fra Gladsaxe Kommune, som er imod en fredning. Gladsaxe Kommune skriver: *"Kommunen vurderer, at en fredning modarbejder vægtige almene samfundsinteresser. Fredningen vil forhindre en positiv byudvikling, og bygningerne vil ikke kunne finde en ny anvendelse uden så væsentlige ombygninger, at det vil være i strid med fredningen."*

Gladsaxe Kommune skriver videre i forhold til bygningernes anvendelse: *”Ringbo [er] i sin nuværende stand og indretning ikke egnet til reel anvendelse, der vil kunne understøtte en bevaring på længere sigt. ... ejendommen [vil] næppe kunne istandsættes, uden at det vil have væsentlige konsekvenser for bygningens klimaskærm og dermed det oprindelige udseende. Det er desuden urealistisk, at en ændret anvendelse vil kunne ske uden væsentlige ændringer i af bygningernes indre [...]. En fredning vil derfor efter al sandsynlighed medføre, at bygningerne fremover vil stå tomme og forfalde.*

Gladsaxe Kommune skriver endvidere i forhold til den øvrige byudvikling: *”At en fredning af hele Ringbo som et samlet anlæg vil fastholde området som en enklave, der lukker sig om sig selv og efterlader et hul i byen, der ellers kunne være brugt til at knytte nye forbindelser mellem [det udsatte boligområde] Værebros Park, de to byomdannelsesområder [Bagsværdlund og Bagsværd Bypark] samt Bagsværd Bymidte.”*

I forhold til de kulturhistoriske værdier anfører Gladsaxe Kommune: *”Den fysiske indretning af bygningerne består af 4-sengs, 2-sengs og 1-sengs stuer, som er forbundet med lange gange. [...] Denne indretning er ikke ulig den traditionelle organisering af tidligere tiders hospitalsafsnit. [...] Gladsaxe Kommune kan derfor ikke anerkende, at byggeriet i kulturhistorisk forstand repræsenterer en nyskabelse i forhold til plejehjems- og hospitalsbyggeri.”*

Hvad angår de arkitektoniske værdier, anfører Gladsaxe Kommune: *”det [er] vanskeligt at opleve den cirkulære form andet end fra luften. Hertil er cirkelslaget for stort, og den landskabelige bearbejdning af det indre rum modarbejder oplevelsen af cirklen [...]. De arkitektoniske virkemidler, som kunne have bidraget til oplevelsen, er konsekvent fraværende. Der er således ingen steder i byggeriet, hvor cirkelslaget udnyttes til at tilføre arkitekturen en rumlig oplevelse. På trods af formen er alle bygninger og opholdsrum snorlige og rektangulære. De lange gange opleves som et endeløst forløb uden vinduer eller dagslys bortset ved opholdsstuen i hvert bygningsafsnit.”*

Endelig skriver Gladsaxe Kommune om materialeanvendelsen, at: *”Den gennemførte brug af billige materialer, som fremhæves i fredningsforslaget, har desuden betydning for bygningens konstruktive tilstand. [...] Dertil bør det siges, at en væsentlig del af bygningernes indre er ændret så radikalt fra det oprindelige udtryk, at der kun stedvis er oprindelige detaljer tilbage at bevare.”*

Mail af 9. august 2016 fra Københavns Kommunes Økonomiforvaltning, som er imod en fredning.

Københavns Kommune anfører følgende i forhold til den fremtidige anvendelse af ejendommen: *”Ringbo er uanvendelig som botilbud, og stedet er, særligt grundet bygningens udformning og planlægning, ikke muligt at nyindrette således, at ejendommen vil kunne anvendes.”*

”Herudover finder Københavns Kommune endvidere, at man bør forholde sig til de meget store økonomiske værdier, som ved en fredning vil blive båndlagt og således ikke komme borgerne til gode (i form af eksempelvis finansiering af

nye botilbud). Københavns Kommune finder, at en afgørelse om fredning i høj grad vil savne samfundsmæssig proportionalitet. Eller med andre ord: Velfærdssamfundets sociale tænkning og fokus på billige materialer i datiden [...] vil med indstillingen om fredning blive opgivet i nutiden, særligt til skade for de borgere, som har behov for kommunalt botilbud.”

Københavns Kommune sammenfatter i forhold til den fremtidige anvendelse: *”Ringbos forhold i sig selv gør, efter Københavns Kommunes opfattelse, netop, at ejendommen ikke tjener til den opretholdelse på længere sigt, som loven lægger op til. Derimod vil Ringbo stå tom og forfalde.”*

I forhold til de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier skriver Københavns Kommune: *”Københavns Kommune finder, at [Det Særlige Bygningssyns] indstillingens beskrivelser og begrundelser for fredningen i høj grad er uunderbygget og flere steder mangler objektivitet.”*

”Københavns Kommune [har] meget svært ved at se, at byggeriets relativ korte historie (på ca. 50 år), skulle vidne om et højdepunkt i dansk institutionsbyggeri.”

Københavns Kommune anfører følgende i forhold til tekniske og miljømæssige forhold: *”Samtlige vinduer, døre og facadepartier bør udskiftes. Samtlige bygninger i Ringbo bør efterisoleres. Hele tagkonstruktionen bør efterisoleres.”*

Københavns Kommune henviser endvidere til en ekstern undersøgelse, som har påvist bl.a. PCB og asbest i bygningen:

”På baggrund af den eksterne vurdering, som allerede på stikprøveniveau dokumenterer alvorlige sundhedsmæssige og tekniske forhold, som er uacceptable og gør ejendommen uanvendelige, er det Københavns Kommunes opfattelse, at Ringbo ikke er egnet til fredning.”

Københavns Kommune konkluderer: *”Fjernelsen af sundhedsskadelige elementer samt opretningen af udtjente og uacceptable tekniske forhold vil kræve betydelige destruktive indgreb og vil indebære markante ændringer i og udskiftninger af den bestående ejendom. Dette gælder særligt for facadepartier, vinduer og døre, hvortil de bærende fredningsværdier netop er knyttet.”*

”Det er Københavns Kommunens opfattelse, at de miljømæssige (sundhedsmæssige) og tekniske forhold i sig selv taler imod fredningens grundidé i en sådan grad, at fredning ikke bør ske.”

Mail af 9. august 2016 fra Bostedet Højtoft, Granvej 6, 2880 Bagsværd som er imod en fredning. Bostedet skriver: *”Vores indsigelse går således ikke på, om området og bygningerne er bevaringsværdige for at kunne fortælle om institutionsbyggeri i 60'erne, men om en sådan fredning vil betyde, at området fastlåses i sin nuværende status uden mulighed for at købe et areal af Ringbo.”*

Slots- og Kulturstyrelsen har følgende kommentarer hertil:

Slots- og Kulturstyrelsen noterer sig, at både Københavns og Gladsaxe kommuner, henholdsvis ejer og planmyndighed, er imod en fredning, og at begge kommuner påpeger, at det vil være svært at give bygningsanlægget en ny funktion uden at svække de bærende fredningsværdier. Styrelsen anerkender risikoen for, at en ny funktion vil blive på bekostning af de bærende værdier i både det ydre og det indre.

Slots- og Kulturstyrelsen tager tillige Københavns Kommunes oplysninger om de økonomiske konsekvenser, såfremt bygningen på grund af fredningen ikke kan sælges til andre formål, til efterretning.

Styrelsen noterer sig oplysningerne om de miljømæssige og tekniske udfordringer ved bygningsanlægget. Styrelsen anerkender, at disse forhold vil kræve betydelige indgreb, som kan medføre markante ændringer i og udskiftninger af de bestående bygninger, som især gælder facadepartier, vinduer og døre samt i planløsningen.

Styrelsen anerkender, at der kan sættes spørgsmålstegn ved, om Ringbo repræsenterer et højdepunkt i dansk institutionsbyggeri.

Begrundelse

Slots- og Kulturstyrelsen finder ikke, at der er tilstrækkeligt grundlag for at gennemføre en fredning af institutionsbebyggelsen Ringbo (1963 af F. C. Lund og H. C. Hansen med tilhørende grønt anlæg, tegnet af Georg Boye), Granvej 12-14, matr.nr. 5ds Bagsværd i Gladsaxe Kommune.

Slots- og Kulturstyrelsen lægger vægt på, at to væsentlige interessenter, ejer og planmyndighed, er imod en fredning af Ringbo. Styrelsen lægger endvidere de anførte oplysninger om økonomiske konsekvenser samt miljømæssige og tekniske udfordringer ved bygningsanlægget til grund for sin beslutning.

Slots- og Kulturstyrelsen finder, at Ringbo i både det ydre og indre afspejler nogle af samtidens kulturhistoriske og arkitektoniske strømninger, og at den er en repræsentant for sin tids bygningsanlæg inden for plejesektoren. Styrelsen anerkender dog, at der ikke er overbevisende belæg for, at der er tale om et højdepunkt inden for institutionsbyggerier.

Herudover står ejendommen over for en funktionstømning, hvor en genanvendelse kan blive vanskelig uden væsentlige ændringer i både det ydre og det indre. Ændringer, som kan blive svære at forene med de bærende værdier.

Slots- og Kulturstyrelsen har på denne baggrund og ud fra en samlet vurdering besluttet ikke at gennemføre en fredning af Ringbo med omgivelser.

Klagevejledning

De kan klage over Slots- og Kulturstyrelsens beslutning til kulturministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, De har modtaget dette brev.

Klagen skal sendes til Slots- og Kulturstyrelsen, der sender klagen videre til kulturministeren sammen med sagens øvrige materiale.

Klager indsendt inden fristens udløb har opsættende virkning for den påklagede afgørelse.

Offentlig bekendtgørelse

Når klagefristen er udløbet, eller når en ankesag er afgjort, vil Slots- og Kulturstyrelsen foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på sin hjemmeside, [www.Slots- og Kulturstyrelsen.dk](http://www.Slots-ogKulturstyrelsen.dk).